NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2020

REKENINGKUNDE: VRAESTEL II

Tyd: 2 uur 100 punte

INLIGTINGSBOEKIE

IEB Copyright © 2020

VRAAG 1 KONTANTBEGROTINGS (26 punte; 31 minute)

Lwandi besit 'n klein winkeltjie wat boeke verkoop en wat sy "Timeless Read" noem.

Werklike inkomstestaatsyfers vir Desember 2020

Verkope	327 600
Koste van verkope	(252 000)
Bruto wins	75 600
Bedryfsuitgawes	(191 961)
Salarisse	46 350
Bemarking	3 600
Huur	59 800
Water en elektrisiteit	9 400
Ander	?
Waardevermindering	1 680
Korting toegestaan	?
Handelsvoorraadtekort	?
Bedryfswins / (-verlies)	(116 361)
Rente-uitgawe	(2 000)
Netto wins / (-verlies)	(118 361)

Aansuiwerings en bykomende inligting

1. Desember se verkope het van November af met 4% toegeneem.

2. Timeless Read laat skole en biblioteke toe om boeke op krediet te koop. Krediet-verkope is gelyk aan 40% van alle verkope. Alle ander klante is kontantklante. Daar is geen oninbare skuld nie.
   - Timeless Read verleen 'n korting aan die debiteure wat in dieselfde maand as die verkope betaal.
   - Sommige debiteure betaal in die maand wat op die verkope volg.
   - 15% van debiteure betaal in die tweede maand na die verkope.

3. Timeless Read handhaaf 'n vaste voorraadpeil. Lwandi het ontdek dat byna al haar selfhelpboeke gesteel word. Sy het bereken dat dit neerkom op 'n vyfde van al die maandelikse handelsvoorraad wat sy koop.

4. Alle handelsvoorraad word op krediet gekoop en word betaal in die maand wat op die aankope volg om geregtig te wees op 'n 2%-korting op vroeë betaling.

5. Een van die werknemers het in Desember gevra vir ’n kontantvoorskot van R5 000 op haar Januarie-salaris. Lwandi het hiertoe ingestem.

6. Die bemarkingsuitgawe is vir 'n maandelikse koerantadvertensie van R1 450. Die res is vir maandelikse radioreklame wat vooruit betaal word op 'n kwartaallikse basis (elke drie maande). Die volgende betaling is in Januarie 2021 verskuldig.

IEB Copyright © 2020

Feite wat Lwandi oor die boekbedryf uitgevind het:

- Verbruikersboeke (boeke wat mense kies om vir hulself te lees vir die pret) is slegs 5% van die mark, terwyl handboeke 95% van die mark uitmaak.

- Verwagte groei in verkope van verbruikersboeke is 3% p.j., terwyl verwagte groei van elektroniese boeke 57% p.j. is. Die meeste verkope van elektroniese boeke is romans. Daar is byna geen verkope van kinderboeke en feitelike boeke nie.

- Die verbruikersmark in Suid-Afrika is beperk vanweë:
  - relatief hoë ongeletterdheid
  - lae inkomste
  - min boeke wat in Afrika-tale gepubliseer word

IEB Copyright © 2020

VRAAG 2 MAATSKAPPY-ONTLEDING (40 punte; 48 minute)

Artikel A: *Publikasiedatum: 2019-11-20 | Bron: Stephen Gunnion*

Stor-Age Property Limited (Stor-Age) verhuur sluitbare garagetipe eenhede waarin huurders besittings kan stoor. Dit is die grootste selfstoor-eiendomsfonds op die JSE. Sy 50 SA eiendomme is R4,2 biljoen werd, terwyl sy 16 eiendomme in die VK wat onder die Storage King-handelsnaam bedryf word, op R2 biljoen waardeer word.

Na vandeesweek se £13,4m-verkryging van Flexi Store Self Storage in die VK, sê die onderneming sy portefeulje sal tot 71 eiendomme met 'n waarde van R6,4 biljoen toeneem. Die onderneming sê dat lae hefboomfinansiering dit die ruimte gee om meer ontwikkelings- en verkrygingsgeleenthede wat kan opduik, na te streef.

[Bron: <http://www.inceconnect.co.za/article/stor-age-locks-up-a-strong-first-half>]

Aangepas uit die **state van wins of verlies vir die jaar geëindig 31 Maart**

	2019 R'000	2018 R'000
Eiendomsinkomste	524 351	310 177
Ander inkomste	96 740	225 431
Bestuursgelde	11 065	22 053
Billikewaarde-aanpassing van beleggingseiendomme*	85 675	203 378
Bedryfsuitgawes	(193 908)	(122 624)
Administrasie-uitgawes	43 805	36 923
Transaksie- en adviesgelde	357	6 552
Oninbare skuld van huurders	3 230	0
Direkte eiendomskoste	135 837	76 917
Waardevermindering	10 679	2 232
Ander items		
Herstrukturering van banklenings	(13 590)	–
Winste (verliese) op beleggingsinstrumente	(120 431)	178 570
Wins voor rente en belasting	293 162	591 554
Rente-inkomste	48 917	23 601
Rente-uitgawe	(81 786)	(33 091)
Wins voor belasting	260 293	582 064
Belasting	(2 398)	(3 839)
Netto wins vir die jaar	257 895	578 225

Bepalings:

- *Billikewaarde-aanpassing van beleggingseiendomme. Die beleggingseiendomme word aan die einde van elke verslagtydperk herwaardeer. Veranderinge in billike waarde word as wins of verlies erken soos wat hulle voorkom.
- Beleggingsmaatskappye is maatskappye wat die gepoelde kapitaal van beleggers in aandele of in 'n groep aandele belê.

Dividendgeskiedenis

	2019	2018
Finale dividende	56 sent	51 sent
Tussentydse dividende	51 sent	47 sent

IEB Copyright © 2020

Verhoudings vir die jaar geëindig 31 Maart

	2019	2018
Bedryfsuitgawes op eiendomsinkomste	?	39,53%
Verdienste per aandeel	80 sent	250 sent
Markaandeleprysgroei	0% groei	17% groei
NBW	1 177 sent	1 158 sent
Gemiddelde rentekoers op lenings	9% p.j.	9% p.j.
Opbrengs op totale kapitaal aangewend	6,44%	13,46%
Opbrengs op aandeelhouersekwiteit	5,58%	16,55%
Skuld-ekwiteit-verhouding	0,37 : 1	0,23 : 1
Vuurproefverhouding	0,54 : 1	0,3 : 1
Bedryfsverhouding	?	0,31 : 1
Debiteure-invorderingstydperk	83 dae	77 dae
Krediteurebetalingstydperk	90 dae	90 dae

Aangepas uit die **state van finansiële posisie soos op 31 Maart**

	2019 R'000	2018 R'000
BATES		
Niebedryfsbates	6 644 781	4 493 563
Bedryfsbates	384 085	90 156
Handels- en ander ontvangbare rekeninge	119 273	65 165
Voorraad	5 239	3 168
Kontant en kontantekwivalente	259 573	21 823
Totale bates	7 028 866	4 583 719
EKWITEIT EN LASTE		
Totale ekwiteit	4 624 751	3 494 259
Kapitaal	4 340 445	3 091 895
Nie-uitkeerbare reserwes	490 839	523 096
Opgehoopte verlies (Behoue inkomste)	(206 533)	(120 732)
Niebedryfslaste	1 706 902	801 598
Bedryfslaste	697 213	287 862
Banklenings	248 861	16 571
Handels- en ander betaalbare bedrae	233 485	119 378
Dividende betaalbaar	214 867	151 913
Totale ekwiteit en laste	7 028 866	4 583 719

Artikel B: Aanhaling uit die finansiële state:

Die likiditeitbestuursbenadering is om te verseker dat Stor-Age altyd voldoende likiditeit het om sy verpligtinge na te kom wanneer hulle verskuldig is sonder om die risiko te loop dat die groep se reputasie benadeel word.

Aandeelhouers van Stor-Age sal ten opsigte van hul hele of 'n gedeelte van hul aandeelhouding daarop geregtig wees om die kontantdividend te herbelê in ruil vir Stor-Age-aandele. Die aandeelhouers wat nie die aandele-alternatief kies nie, sal die kontantdividend ontvang.

As 'n relatief jong en groeiende onderneming streef ons daarna om ons korporatiewe bestuurspraktyke uit die aanbevole praktyke wat in King IV uiteengesit word, te ontwikkel.

IEB Copyright © 2020

VRAAG 3 VERSOENINGS (34 punte; 41 minute)

Pablo besit 'n meubelwinkel genaamd The Polka Dot Chair. Die meeste van die meubels wat hy verkoop, is baie duur en dus gee hy sy debiteure 120 dae om te betaal. Sy jaareinde is 30 November.

Inligting om Vraag 3.1 te beantwoord: Foute en weglatings is ontdek toe die debiteure-ouderdomsontleding opgestel is:

- 'n Faktuur aan mev. Venter gedateer 29 Oktober vir R27 000 is weggelaat. Sy het gekla dat die een stoel afgesplinter het en dus het Pablo op 1 November 'n kredietnota vir R2 000 aan haar uitgereik op voorwaarde dat sy die stoel hou. Hierdie kredietnota is ook nie opgeteken nie.

- Mnr. Hammer het skuld van R7 700 wat 90 dae uitstaande is en R15 000 wat 60 dae uitstaande is. Hy het op 27 November R10 000 via ’n EFO op sy skuld betaal. Dit is nie opgeteken nie.

- The Polka Dot Chair het ’n kennisgewing van die prokureurs ontvang dat mnr. Birch insolvent verklaar is. Sy enigste aankoop was 'n sitkamerstel vir R18 000 op 17 Julie. Die prokureurs het The Polka Dot Chair laat weet dat hulle in Desember 'n dividend van 15 sent in 'n rand sal ontvang. Die res moet afgeskryf word.

- Rente op rekeninge oor 150+ dae word gehef teen 5% per maand. Toe die rente bereken is, het Pablo dit verkeerdelik bereken teen 3% per maand.

Hieronder is 'n uittreksel uit die finansiële state op 30 November:

	2020	**2019**
Netto handelsdebiteure	?	610 460
Verkope	1 480 900	

Let wel: 90% van The Polka Dot Chair se verkope is op krediet.

Inligting om Vraag 3.4 te beantwoord:

Baie mense kies om meubels en ander goedere op huurkoop te koop omdat hulle dit nie kan bekostig om hierdie goedere kontant te koop nie. Dit beteken dat hulle 'n kontrak met 'n winkel aangaan wat hulle toelaat om hul goedere huis toe te neem en gelyke maandelikse paaiemente te betaal totdat die bedrag ten volle betaal is.

Wanneer jy op huurkoop koop, is die prys wat vir goedere betaal word hoër as wanneer jy kontant betaal – soms selfs dubbel die kontantprys. Dit is omdat rente by die huurkoopprys bygevoeg word.

Voorbeeld: Pablo koop 'n sitkamerstel vir R11 000. Hy voeg 'n 80%-winsgrens by. In plaas daarvan om die sitkamerstel teen 'n verkoopsprys van R19 800 te adverteer, sal Pablo dit as 'n maandelikse betaling van R1 980 vir twaalf maande adverteer.

[Bron: <https://www.vukuzenzele.gov.za/hire-purchase-can-double-cost-things-be-careful-credit>]

IEB Copyright © 2020

Inligting om Vraag 3.6 te voltooi: Foute en weglatings is aangetref toe die krediteure-versoening opgestel is.

The Polka Dot Chair het die volgende faktuur van een van hul verskaffers ontvang:

Leather Worx

Staat no.: 57

Misty Heights 18
Windy Boulevard
0499

Datum: 30 November 2020

Datum		Transaksies	Debiet	Krediet	Saldo
Aug	9	Faktuur 32	43 200		43 200
	11	Kredietnota 9		7 500	35 700
Sept	23	Faktuur 35	55 650		91 350
Okt	1	Tjek 63		36 750	54 600
		Korting		750	53 850
	18	Faktuur 40	63 700		117 550
Nov	4	Faktuur 45	101 340		218 890
	20	Tjek 98		54 537	164 353
Bepalings:		Korting van 2% indien faktuur binne 60 dae van die datum van aankoop betaal word.			

Die volgende foute en weglatings is ontdek toe die staat van Leather Worx met die Krediteuregrootboek van The Polka Dot Chair vergelyk is:

- Daar is ontdek dat kredietnota 9 verkeerd opgeteken is op die staat van Leather Worx. Die korrekte bedrag is R5 700.
- Faktuur 40 is verkeerd opgeteken op die staat. Die korrekte bedrag is R67 300.
- Faktuur 45 is nie aan The Polka Dot Chair uitgereik nie, maar aan die Polar Bear Club.
- Die korting ten opsigte van tjek 98 wat op 20 November betaal is, is weggelaat op die staat.

Inligting om Vraag 3.7 te voltooi: Hieronder is The Polka Dot Chair se bankversoening-staat wat op 30 November 2020 opgestel is.

Bankversoeningstaat op 30 November 2020

Kredietsaldo volgens bankstaat		12 766
Uitstaande deposito's:	(5 November)	27 890
	(30 November)	31 475
Uitstaande tjeks:	No. 54 (5 Mei 2020)	22 500
	No. 92 (2 Augustus 2020)	??
	No. 98 (20 November 2020)	54 537
	No. 99 (18 Desember 2020)	62 426
Kredietsaldo volgens die bankrekening		104 032

Let wel: Tjeks 98 en 99 is albei aan Leather Worx uitgemaak en op 20 November 2020 aan hulle gegee.

IEB Copyright © 2020